

Kjak

Zakarias Wang

Samríkið

Nú er tað komið upp á móta at tosa um, at nakrir føroyingar eru samríkismenn

Hevði verið sagt, at teir vóru samríkjamenn, so var ikki nógv at siga um tað, tí tað ber til at vera hjá einum føroyingi. Harvið sigur maður, at hann heldur at vit hava okkara egna ríki, og at vit eru saman við einum øðrum ríki um ávís mál.

Hetta er í fullum samsvari við veruligu støðu okkara. Okkara ríki hevur verið saman við Danmarkar ríki síðan 1450, og hava bæði ríkin hvørt í sínum lagi rætt til at stýra sínum egnu innanhýsis viðurskiftum. Vit eru eitt kongsríki eins og Danmørk, og hava bæði ríki skyldu til at velja sama kong og hava felags uttanríkispolitikk, men bæði ríkin hava eins nógv at siga tá avgerðir skulu takast um hvussu hesin uttanríkispolitikkur skal rekast.

Men nú eru nakrir føroyingar farnir at skifta stevnu. Teir siga, at talan ikki skal verða um tvey ríki, men um eitt, og tí tosa teir um ríkið í eintali, so teir siga seg vera samríkismenn.

Tað er at vóna, at menn tosa soleiðis av gá-loysni. Teir kunnu ikki hava sett seg inn í hvussu ríkisrættarliga støða okkara er, tí høvdu teir gjørt tað, so høvdu teir valla tikið eitt slíkt orð í sín munn.

Tí skulu vit avtaka okkara egna ríki og gerast ein partur av Danmarkar

ríki, so fara kollveltandi broytingar at fara fram á øllum viðurskiftum her í oyggjunum.

Her kann nógv fyrast fram, men rúmd er ikki fyri øllum í einari stuttari viðmerking.

Fyrst er neyðugt at broyta stjórnarskrá Danmarkar ríkis. Har verða Føroyar nevndar nakrar ferðir, og er tað prógv fyri, at vit ikki eru ein partur av tí ríki, stjórnarskráin er fyri. Nú má hetta strikast, tí sjálvandi fara vit sum danskir ríkisborgarar at hava somu rættindi og somu skyldir sum allir hinir.

Ein av skyldunum er at gjalda skatt. Danskir borgarar hava kommunuskatt og amtskommunuskatt eins og vit higartil hava havt kommunuskatt og landsskatt. Tá samríkismenninir eru komnir á mál við stevnu síni, skulu vit eins og allir aðrir danir gjalda beinleiðis statsskatt. Allir teir óbeinleiðis skattirnir fara í ikki longur í landskassan, men í statskassan.

Fiskivinnupolitikkurin fer at verða undir fiskimálaráðnum í Keypmannahavn í tann mun hann ikki er avreiddur til Brüssel.

Er tað hetta, samríkismenn okkara hava í hyggju?

Tað verður áhugavert at hoyra teir greiða frá, hvussu teir ímynda sær at fáa hesa kollveling sína setta í verk.

Alt bendir á, at tað verður seinur dagur, at føroyingar fara at lata sær hesar kostir lynda.

Nú eru nakrir føroyingar farnir at skifta stevnu. Teir siga, at talan ikki skal verða um tvey ríki, men um eitt

Virgar T. Dalsgaard

Harra Vielgeschrei*, sum gloymdi høvdið eftir í grundlógarklubbanum

Arrogant tvørball

Vit hava eitt rættliga fjøll-broytt lið av parlamentarikarum í Føroyum, líka frá sangvinskum fantastum til tvørar serlingar; - summir av teimum eru øgiliga keðiligir og aðrir eru næstan for "stuttligir"; onkrir eru slitmenn við praktiskum lívsroyndum, meðan nakrir eru "lærdir" menn, sum mest kenna lívið gjøgnum bøkur etc., etc., etc.; men soleiðis eigur tað helst at vera í einum demokratiskum samfelagi. Tingmanningin má í ein vissan mun avspegla ta ovurhonds litríku og samansettu veljarafjöldina.

Tó kann umboðanin viðhvørt gerast somikið surrealistisk, at man hveppir seg við at halda, at akkurat **hatta** óflýggjaliga tvørballið, **handa** stupida rørslan ella **hasin** spinkli tankabygningurin hevur uppið at fingið ljóð og parlamentariskt pláss á tingi.

Her hugsí eg serliga um eitt ófantaligt politiskt stjórnskot, sum rakti og hevur maltrakterað Føroya løgting, síðani seinasta valg. Tað er tann studentikosi harra Kári á Rógvi, sum meirlíkur einari vilstari flagsandi rakett hevur tyranniserað og gelt alla politiska debatt við sínum verðinsfjara møsni í meira enn trý ár. Hann hevur eisini internationalt gjørt føroyingum fyriskommum við sínum heimføðisligt provinsíellu grindatankum Og fyri bara einum mánaða síðani fór hann heilt niður í køstin og herjaði á statsministaran við latrinerum skeldsorðum.

Hann er valdur á sjálvsstýrislistanum, men hvønn og hvat umboðar hann? Umboðar hann sjónar-miðini hjá sjálvsstýrishøvdinginum Louis Zachariassen, vinmanni Petur Mohr Dams? Nei, **har** eru ljósár ímillum!

Umboðar hann littereru humanismuna hjá *Mads. A. Jacobsen*? Slett ikki! Umboðar hann tankarnar hjá *Jóhan Kallsoy*, *Marius Johannesen* ella *Mallu Samuelson*? Yvirhøvur ikki! Umboðar hann *Sámal Petersen* ella *Ásbjørn Joensen*, tey politisku systkinnabørnini hjá Javnaðarflokkinum? Kortane! Er hann politiskur skyldmaður hjá *Hilmari Kass*? Ikki í nær ella námind! Umboðar hann so hampamannin, *Kára Højgaard*, tann nýliga fráfarna floksformannin? Nei, tvørturímóti, hann tók brutalt fyrrverandi formannin av ræði við eini ódámlegari innanhýsis kollvelting!

Ørindaleysur í politikki

Jamen, hvørji politisk ørindi hevur so hesin eksklusívi "sjálvsstýrismaðurin"? Ja, tað er næstan rørandi naivt at stilla tann spurningin, tí eitt politiskt missil, sum harra Kári á Rógvu umboðar altíð bara seg sjálván, sín egna nalva og sítt yvirvaksna EGO, og tann harðliga kúgaði sjálvsstýris-flokkurin **kann** gott, tá ið hann skikkar sær væl, sleppa at umboða harra Kára á Rógvu og vera beskeðin og takksamur afturfyr!

Tey ovur-nationalistisku sjónarmiðini hjá harranum á Rógvu eru eftirhondini blivin so ekstremt forskrúvaði, at tað er synd í teimum skikkiligu sjálvsstýrisveljarunum, sum lótu seg forføra av hansara nationala og narcissistiska tvætli undan brúkti síni egnu oyru sum politiskt agn.

Hvussu kom hesin maðurin so upp í politik? Hevði hann nakað ideologiskt viðføri, sum kundi gagna karrieruni sum *nationalistiskur forførari*? Ikki tað, vit vita um, - tí hann hevur *eina heilt*

aðra fortið sum studerandi í Danmark fyri tjúgu árum síðani, har hann troyttaði fólk sum rættliga frelstur *sambands-maður*. **Síðst í 90'unum** kom hann næstan beint frá sínum eksaminsborði í Kjöpinhavn til Føroya, har hann kortini *uttan nakra praktiska juridiska erfaring* beinanvegin gjørdist skrivari í tí láturliga grundlógarklubbanum, sum Høgni Hoydal & co. vóru í ferð við at etablera stutt fyri aldarskiptið. Henda filosofiskt dillettantiska nevndin var eitt satt feitilendi fyri kannustoyparar sum Kára. Í slíkum óforpliktandi teoretiskum umhvørvi treivst Rógvu-opportunisturin sum fiskur í sjónum og misti tað sindrið av sambandi, sum hann hevði havt við tann "keðiliga" samfelags-veruleikan. Politiskt gjørdi hann eina koketta kúvending í klubbanum og bleiv umvendur til flammandi nationalist. Sjálvt um hann var aldeilis óbúgvinn, vildi hann ikki lurta eftir nøkrum eldri juristum ella politiskum skilamonnum, men førði seg fram sum betrivitandi og ráðaríkur høvuðkambur, og hann eigur ein stóran part av ábyrgdini fyri, at grundlógarklubbin gjørdist ein vitleys og kronisk farca, sum skilagóðir politikarar ikki fingi steðgað, meðan tíð var, t.d. longu í 2001. Tá høvdu klubbamenn spælt sær ivaleysa nóg leingi, og farcan átti at verið tikin heilt av skránni. Hesin groteski "juridiski" sjónleikur hevur nú vart í næstan trettan ár, og hann hevur kostað tí føroyska skattaborgaranum eina tveycifraða millióna-upphædd. (Onkur hevur sagt, at tað er yvir 13 milliónir, altso 1 mill. um árið!)

Tann skandaløsi grundlógarklubbin

Tað verður for drúgt at

taka allar skandalurnar í klubbanum fram, men nógv minnst enn við køldum og pínligum skjálvta eftir rygginum, tá ið teir, Guð hjálpi okkum brúktu mánaðar og ár til at definera, hvat ein føroyingur var fyri eitt størri. Hesin identitetsspurningurin skuldi ikki verið trupul hjá vanligum føroyingum, men probleði hjá Kára og klubbanevndarmonnum var, at teir vildu partú redda allan Hoydalsklanin, Tórbjørn Jacobsen og danskar tjóðveldiskonur inn í tað háløvaða Føroya-ríkið, og NÚ bar illa til: *Føðikriterium* dugdi ikki til Hoydalsmenninar og Tórbjørn, tí teir vóru føddir í Danmark. *Móðir-kriterium* dugdi heldur ikki, tí nógvir nationalistar høvdu danska mammu. *Málkriteriði* dugdi slett ikki, tí nógvir av teimum hálvðonsku fullveldismonnunum dugdu so illa at benda, at tað var pínligt, so her fekk grundlógarnevndin ein juridiskan gordiskan knút at loysa. Teir vóru heilt illa sperdir, fundaðust í tímavis og rukkaðu pannuna filosofiskt í árávis, uttan nakað sum helst eksakt, eintýðugt ella prægnað úrslit! Men fundirnir vóru nógvir, drúgvir, hugnaligir og vælvitjaðir av politiskum fantastum.

Tá var synd í teimum, men so flýggjaðu teir frá tí strævna føroyska og óakademiska veruleikanum og funnu uppá okkurt heilt annað. Teir vóru t.d. í ST og gjørdur sær fyri skommum við retoriskum spurningum, sum kundu verið kláraðir pr. telefon ella e-mail. Teir fóru til Nebraska at hyggja eftir eini lokalari "grundlóg" í vakrari glasmontru. Hesar stuttleikaferðir áttu teir at havt finansiera sjálvir, men tað gera slíkir menn ikki!

Tá ið grundlógarklubbin